

Lausunto jätehuollon palvelutasosta Perämeren jätehuollon alueella**382/11.00/2019****Ympäristöjaosto 17.10.2019 § 92**

Valmistelu: ympäristöpäällikkö Risto Pöykiö

Jätehuollon palvelutasossa, joka perustuu jätelain 34§:ään, määritellään se millaisia ja missä laajuudessa jätehuollon palveluja kuntalaisille tarjotaan. Jätehuollon palvelutaso määrittelyllä varmistetaan myös jätemaksujen kohtuullisuus.

Huono jätehuollon palvelutaso lisää yleisesti roskaamista ja muita väärinkäytöksiä kuten jätteiden laitonta käsittelyä sekä vaarallisten jätteiden jättämistä luontoon. Hyvä jätehuollon palvelutaso puolestaan vähentää roskaamista ja jätteiden väärinkäytöksiä sekä edistää jätelain tavoitteita mm. kierrätystä.

Perämeren Jätelautakunnan alueella on aloitettu jätehuollon palvelutason laatiminen, koska jätelautakunnan toiminta-alueella ei ole ollut aiemmin yhtenäisesti määriteltyä jätehuollon palvelutasoa.

Jätehuollon palvelutaso koskee kunnan vastuulle kuuluvan jätehuollon järjestämistä, kuten asumisessa ja vapaa-ajan asumisessa syntyvän jätehuollon järjestämistä. Palvelutasossa on määritelty taso seuraaville jätehuoltopalveluille:

- (1) sekajätteen ja hyötyjätteen kiinteistöittäinen jätteenkuljetus,
- (2) hyötyjätteen aluekeräys, lukuun ottamatta tuottajien järjestämää hyötyjätteen aluekeräystä,
- (3) ekoasemat,
- (4) vaarallisten jätteiden vastaanotto,
- (5) puutarhajätteet,
- (6) Perämeren Jätehuolto Oy:n palveluneuvonta ja viestintä, sekä
- (7) Jätelautakunnan tarjoamat viranomaispalvelut.

Palvelutasossa ei ole määritelty palvelutasoa sako- ja umpikaivolietteilille, mikä tullaan määrittelemään myöhemmin.

Palvelutason laatimisen pohjaksi järjestetyn aloitusseminaarin ja alueen kaikille asukkaille tehdyn kyselyn pohjalta Perämeren Jätehuolto Oy on tehnyt jätehuollon palvelutason määrittelyn vuosille 2020-2023, josta pyydetään kunnan (kaupunginhallitus) ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoja.

Lausunnot tulee antaa **29.11.2019 mennessä** Perämeren jätelautakunnalle

osoitteeseen Suensaarenkatu 4, 95400 Tornio tai sähköpostilla (jatelautakunta@tornio.fi).

Liitteenä on Perämeren Jätehuolto Oy:n tekemä jätehuollon palvelutason määrittely vuosille 2020- 2023.

Liitteenä on Perämeren Jätelautakunnan pöytäkirjaote (3.9.2019 § 52), jossa palvelutason määrittelyn kyselyn tulokset on selostettu yksityiskohtaisesti.

Ehdotus YMPPÄ Pöykiö:

Ympäristöjaoston antaa seuraavan lausunnon jätehuollon palvelutason määrittely-asiakirjasta Perämeren Jätelautakunnalle ja esittää sitä **kaupunginhallitukselle** annettavaksi Kemin kaupungin lausuntona asiassa.

Lausunto:

Jätehuoltojärjestelmä toimii Kemin kaupungissa varsin hyvin ja jätteiden kierrätysmahdollisuudet ovat mm. alueellisten keräyspisteiden ansioista mahdollista myös niille jätelajeille joita ei kerätä järjestetyssä jätteenkuljetuksesta. Tuottajavastuun alaiset keräyspisteet täydentävät edellä mainittua järjestelmää.

Asukaskysely tuo hyvin esille ne jätehuollon kohteet, joihin toivottaisiin lisäpanostusta, jotta jätteiden kierrätysastetta voitaisiin vielä nostaa.

Asukaskyselyssä esitetyn lisäksi seuraavat asiat tulisi huomioida, kun jätehuollon palvelutasoa vuosille 2020-2023 määritellään:

- Ekopisteet varsinkin keskustan kauppaliikkeiden pihamailla ovat usein täysiä ja jätteitä laitetaan ekopisteen viereen ja ympärille, ei itse keräysastioihin. Johtuuko tämä keräysastioiden liian pitkästä tyhjennysvälistä?
- Ekopisteiden ympäristöt ja ekopisteiden keräyskontit ovat edellä mainitusta syystä usein varsin likaisia.
- Ekopisteitä voisi olla lisää, esim. yleisillä alueilla tai huoltoasemien yhteydessä. Näin menetellen vähennettäisi sitä painetta joka kohdistuu eräiden kauppaliikkeiden ekopisteisiin.
- Kiinteistöjen jäteastioiden pesumahdollisuuksia tulisi parantaa. Kiinteistöt saavat jäteastoidensa pesun halutessaan erillistilauksena ja lisämaksusta, mutta odotusaika pesulle on useita kuukausia. Kuinka monta jäteastioiden pesuautoa Perämeren Jätelautakunnan alueella on nykyään?

Pesutarve on ilmeinen varsinkin biojäteastioille mutta myös astialle, johon laitetaan nestepakkauksia, jotka likaantuvat muita astioita helpommin. Onko jäteastioiden pesun laatutason parantamista nykytasosta selvitetty Perämeren Jätelautakunnan toiminta-alueella?

- Neuvontaa tuottajayhteisöjen ja -yhtiöiden sekä kauppaliikkeiden suuntaan tulisi terävöittää, jotta kotitalouksien käytöstä poistetut sähkö- ja elektroniikkaromut otettaisiin liikkeissä vastaan ilman toteamusta, että "vanhan voi palauttaa, jos ostaa uuden meiltä".
- Ekoasemien aukiolo kesälauantaisin (esim. 3 lauantaita) mahdollistaisi myös kesäasukkaiden ja saarella kesämökkiä omistavia ja muitakin omakotitaloasukkaita toimittamaan jätteitä hyötykäyttöön ja vähentäisi täten roskaantumista. Kaikki edellä mainitut tahot eivät tee siivousta keväällä ja pystyy käyttämään ekoasemien lauantai-aukiolo hyväksi.
- Ekoasemilla tulisi olla erilliset jäteastia haitallisille vieraslajeille (kasveille). Ekoasemien aukiolo kesälauantaisin palvelisi myös vieraslajien torjuntaa sillä se mahdollistaisi puutarhajätteen viennin ekoasemille.
- Isokokoisien jätteet (esim. huonekalut, kodinkoneet) ovat ongelmallisia suuren koon ja painon takia. Tällaisia jätteitä muodostuu kotitalouksissa ilman että huonekaluja tai kodinkoneita välttämättä vaihdetaan uusiin. Ilman peräkärryä tai ilman autoa tällaisten jätteiden kuljettaminen hyötykäyttöön on mahdotonta. Onko tällaisten jätteiden noutopalvelu mahdollista ja mihin hintaan järjestää myös Perämeren Jätelautakunnan toiminta-alueella? Vastaavaa palvelua on saatavilla eräiden jätelautakuntien ja jäteyhtiöiden toiminta-alueilla, josta voi saada vinkkejä palvelun toteuttamiseen.
- Eräiden Jätelautakuntien toiminta-alueilla palvelutasomäärittelyssä on isokokoisille jätteille (esim. huonekalut, kodinkoneet) tarjolla vuokralava-palvelu, jossa lava toimitetaan ja noudetaan tilauksesta. Onko tällaista palvelua mahdollista ja mihin hintaan järjestää myös Perämeren Jätelautakunnan toiminta-alueella?
- Onko tulevaisuuden palvelutasomäärittelyssä ajateltu siirryttävän jätteiden punnitukseen eli jätteen painoon perustuvaan laskutukseen ja mikä on siitä mahdollisesti aiheutuva kustannus? Nyt jätteiden laskutus perustuu astiakokoon. Jätteen punnitus mahdollistaisi seurata muutoksia tuotetun jätteen määrässä. Jätteen määrä (painona) on tärkeä mittari kun seurataan miten jätteiden hyötykäyttö toteutuu. Tämä voisi edistää myös kotitalouksien kiinnostusta jätteiden tehokkaampaan kierrättämiseen.
- Palvelutason määrittelyssä on oleellisen tärkeää se, että kiinteistöt jotka maksavat jätehuollon saavat myös rahoillensa vastikkeen. Järjestettyyn jätteenkuljetukseen kuuluvien kiinteistöjen jäteasiat tulee tyhjentää ajallaan eikä jättää jäteastioita tyhjentämättä, joista on Kemissä viime aikoina tullut joitakin havaintoja ja jotka on välittömästi ilmoitettu Perämeren Jätehuolto Oy:lle.
- Palvelutason määrittely-raporttiin olisi kaivannut karttaa, johon olisi ollut merkittynä ekopisteet ja ekoasemat sekä raportissa mainittujen tuottajayhteisöjen keräyspisteet.
- Onko luettelo jätehuoltorekisteriin hyväksytyistä kuljetusyrittäjistä suunniteltu laitettavan Perämeren Jätelautakunnan WWW-sivuille? Näin on menetelty

eräissä Suomen Jätelaentakunnissa. Luettelosta kuljetuspalvelua tarvitseva voisi tarkistaa onko kuljetusliikkeellä ylipäätänsä lupaa jätteen kuljetuksiin ja mitä jättejakeita kuljetuslupa koskee.

- Liitteenä olevasta Perämeren Jätelautakunnan pöytäkirjaotteesta (3.9.2019 § 52), jossa on käsitelty jätehuollon palvelutason vastausten yhteenveto, olisi saanut paremman käsityksen, jos kyselylomake olisi ollut asiapapereissa mukana.

- Jätteiden kuljetus on varsin merkittävä kasvihuonekaasujen aiheuttaja. Eräissä Suomen kunnissa jätteenkuljetusta suorittavilta kuljetusliikkeiltä edellytetään "ilmastoystävällisiä ajoneuvoja", joiden päästöille on asetettu reittikilpailutuksessa mm. enimmäispäästöt hiilidioksidille (CO₂). Näin saadaan yksi osa jätteenkuljetusjärjestelmästä vähähiiliseksi tai jopa hiilidioksidivapaaksi. Onko Perämeren Jätelautakunnan alueella tehty selvityksiä jätteenkuljetuksen CO₂-päästöjen vähentämisen mahdollisuuksista ja mikä on niiden taloudellinen vaikutus jätteenkäsittely- ja kuljetusmaksuihin?

- Palvelutaso-raportti olisi ollut havainnollisempi, jos siinä olisi ollut kuvaus siitä, miten jätteen niiden keräilyn jälkeen käsitellään ja mihin jätteet viedään hyötykäyttöön. Tämä olisi havainnollistanut lukijoita saamaan käsityksen jätteiden hyötykäytöstä, jossa vieläkin on epätietoisuutta, mikä osa jätteistä päätyy hyötykäyttöön ja meneekö joitakin jätteitä edelleen mahdollisesti kaatopaikoille. Tämä puute voidaan hyvin korjata, jos asiasta tiedotetaan Jätelautakunnan ja Perämeren Jätehuolto Oy:n internet-sivuilla sekä säännöllisesti esim. erilaisissa tiedotuslehdissä, joihin palvelutasomäärittelyssä viitataan.

- Lajitteluohjeissa tulisi huomioida myös vieraskieliset ja selvittää onko vähintäänkin englanninkieliset lajitteluohjeet tarpeelliset (esim. Internet-sivuilla).

- Lajitteluohjeet tulisi olla saatavilla myös selkokuvin (esim. Internet-sivuilla).

- Palvelutaso-raportti tulisi laittaa julkisesti nähtäville Jätelautakunnan ja Perämeren Jätehuolto Oy:n Internet-sivuilla sen voimassaoloajaksi.

- Jätteiden materiaalihyötykäyttö vaatii jätteiden fysiaalis-kemiallisten ja useasti myös mekaanisten (varsinkin muovit) ominaisuuksien tarkkaa tuntemista. Palvelutaso-raporttiin olisi kaivannut selkeämpää kirjausta siitä, miten Jätelautakunta ja Perämeren Jätehuolto Oy edesauttavat jätehuollon kehittämistä ja kiertotalouden periaatteiden toteuttamista paikallisten oppilaitosten (esim. AMK) ja toimijoiden (esim. Kemin Digipoliksen Kiertotalouskeskus), samoin kuin yliopistojen (esim. Oulun Yo) kanssa. Tarjotaanko opiskelijoille esim. harjoittelupaikkoja ja aiheita opinnäytetöihin ja onko tähän varattu vuosibudjetissa jokin määräraha?

Päätös YMPJAOSTO 17.10.2019:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Kemissä 22.10.2019

Sinikka Kuosku
sihteeri

KEMIN KAUPUNKI
Viranomaispalvelut